

כהן גדול פרק שני סנהדרין

י.מ.

עין משפט
גד מצוה

(א) ויצמנו כ: סא, ג] גט
כ: א] א [מתוספתא פ"ד
ע"ש, ד] ו'ע' חוס' סוטה
מכ. ד"ה סגן, ח] [כמונות
ח. א] לעיל יח. ב"מ קז:
כ"ב ס: ז] א] ו'צ"ק ק"ז:
ח] [לעיל יח, ט] וצבריתא
קאמר כ"ג, י' וצבריתא
קמי' כ"ג,

תורה אור השלם

1. וכן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקהו כי גוד שפן משחת אלקהו עליו אני י? ויקרא בא יב
2. בית דוד בה אמר י? דינו לבקר משפט ודצילו גודל מיד עושק פן תצא באש תהתי ובערה ויאין מכבה מפני רע מעלליכם:
3. דרמיו בא יב התקוששו וקדשו הגוי לא נבסו: צפניה ב א
4. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והעד בבקליו ולא ישמרו והמית איש או אשה השור יקבל וגם בעליו ידמות: שמות כא כט
5. ועמוד שני האנשים אשר להם הריב לפני י? לפני הכהנים והשפטים אשר ידיו בימים ההם: דברים יט יז

גליון הש"ס

גמ' דרביב בית דוד. עין בשער המלך פ"ה מהל' יס"ט ה"ה שניה דברי השיטה מקומצת מה שכתב בה שם תוספת הרא"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואסור לקיימה צניעות שניה: (ב) שם א"ה מביתו נמי לא. ג"כ כ"יל להגיה: (א) ר"ש ד"ה וש"מ וכו' בשורה שיהי: (ד) ה"ס ד"ה וש"מ וכו' והג"ה הע"ב משמאלו אלמא: (ה) ד"ה ינאי וכו' שג"כ כ"י ס:

מוסף רש"י

יבא עשה. דיכמה יבא עליה (במות ב.). גזירה ביאה ראשונה. למקיים זה עשה ומי למדתי, אטו ביאה שניה. ללא מלי למדתי, דהא חייקיס זה עשה (שם כ:). התקיששו. לשון יוקע, אדם המשנה עצמו וישר דרכו (צפניה ב א): הו' הסך קט מבין עיני מחלה. כמו (שמות ח) לקושש קט, כלומר קשוע עמלך (ושב"ט ב"ב ט.).

ואין עשה. יכמה יבא עליה (דברים כה): **ציאה ראשונה.** דייצוס מקיימה מצות עשה ציאה שניה לכו מצות יצוס הוא: **ומן המקדש לא יבא.** ככהן גדול אונן כתיב (ויקרא כה) דהא כתיב לעיל מיניה לנציו ולנמו לא יעמא: **מקדושו לא יבא.** כלומר יעשה חזוק

עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסין אמאי יבא עשה וידחה לא תעשה גזירה ביאה ראשונה אמו ביאה שניה תניא נמי הכי (א) אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור (ב) לקיימן בביאה שניה: מת לו מת כו': ת"ר וימן המקדש לא יבא לא יצא עמהן אבל יוצא הוא אחריהן כיצד הן נכסין והוא נגלה הן נגילין והוא נכסה: ויוצא עד פתח כו': שפיר קאמר ר' יהודה אמר לך רבי מאיר אי הכי (ג) לביתו נמי לא אלא ה"ק מן המקדש לא יבא מקדושתו לא יבא וכיון דאית ליה הכיורא לא אתי למינגע ורבי יהודה אגב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע: כשהוא מנחם: ת"ר (ד) כשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוח שעבר בימינו וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו הוכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מ"ט חלשא דעתיה סבר קא חדי בי א"ר פפא ש"מ מהא מתניתא תלת שמע מינה (ה) היינו סגן היינו ממונה ושמע מינה יאבלים עומדין וכל העם עוברין ושמע מינה יאבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ת"ר בראשונה היו אבאים עומדין וכל העם עוברין והיו ב' משפחות בירושלים מתגרות זו בזו זאת אומרת אני עוברת תחלה וזאת אומרת אני עוברת תחלה התקינו שיהא העם עומדין ואבאים עוברין: (חזר והלך וסיפר סימן): אמר רמי בר אבא החזיר רבי יוסי את הדבר ליושגו בציפורי שיהיו אבאים עומדין וכל העם עוברין ואמר רמי בר אבא התקין רבי יוסי בציפורי שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה ואמר רמי בר אבא התקין ר' יוסי בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית הכסא משום ייחוד אמר רב מנשיא בר עות שאילית את רבי יאשיה רבה בבית עלמין דהוצל ואמר לי יאין שורה פחותה מעשרה בני אדם (ו) ואין אבאים מן המנין בין שאבאים עומדין וכל העם עוברין בין שאבאים עוברין וכל העם עומדין: כשהוא מתנחם כו': איבעיא להו כי מנחם הוא אחריני היכי אמר להו ת"ש והוא אומר תתנחמו היכי דמי אילימא כי מנחמו אחריני לדידיה אמר להו איהו תתנחמו נחשא קא רמי להו אלא לבי מנחם לאחריני אמר להו תתנחמו ש"מ: מלך לא דן כו': אמר רב יוסף לא שנו אלא מלכי ישראל (ז) אבל מלכי בית דוד הן ודנין אותן (ח) דכתיב בית דוד כה אמר ה' דינו לבקר משפט ואי לא דיינינן ליה אינהו היכי דייני והכתיב התקוששו וקושו ואמר ר"ל (ט) קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים אלא מלכי ישראל מ"ט לא משום מעשה שהיה דעבדיה דינאי מלכא קמל נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו ונדרוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (י) והועד בבעליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויתבי א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו כך ולא לפנינו אתה עומד ואתה העולם אתה עומד שנאמר (ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו') אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך

היינו סגן היינו ממונה. וליכא למימר דהיינו משוח שעבר דפשיטא ללא מיקרי ממונה והר"ר יעקב צ"י יהולדק פירש דמשמע מנחמי" גס כשהוא מתנחם מאחרים דממונה ממלעו ומוסיף הוא כל העם אומר לו וכו' (י) וצבריי" וקאמר משוח שעבר לא אתי גביה: **ושמוע מינה אבאים משמאל וכו'.** פירוש דתנן ממלעו צינו

לצין העם (י) וצבריימא קמי ראש בית האב ואבלים (י) משמאלו וכל העם אלמא שיהו העם ראשונים משמאלו ואם כן האבלים היו משמאלו העם: **אבל מלכי בית דוד הן ודנין אותן.** וא"ת וכי איך יכול לדון והא אמרינן לעיל אין מושיבין מלך צנסהדרין משום דכתיב לא תענה על ריב וי"ל דהכא מיירי דוקא לדון דיני ממונות ללא חכמת לן אס לא יוכלו לענות אחרי כדלמרי' (לקמן צב): דיני ממונות מתחילין מן הגדול ומינה קשה דלפילו דיני נפשות נמי אשכחן כדכתיב (ש"ס כה) ויגורו [גס] דוד [את] חרבו דהא לקמן (דף לו): ילפינן מיניה דיני נפשות מתחילין מן הצד וכיון שהיה חושב דוד עצמו למלך היאך היה דן עמהם וי"ל כיון שהיה אותו הדין לכבודו על שמרד נצל צו לא היה לו צושת אס ידברו האחרים לפניו אבל בשאר מלכי בית דוד דלאי אין דנין דיני נפשות כדפרישתי: **ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך.** ואם תאמר והא אמרינן הסם אפי' ת"ח א"ש לעמוד משום דלאי עשה והאי עשה ועשה דכבוד תורה עדיף כדלמרי צפיק שצעות העדות (דף ל): ושם וכיון דכסח אינו צריך לעמוד כ"ש מלך דטפי עדיף מלך מת"ח כדקאמר לקמן דלפי' למי' הרב שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שם ששים עליך מלך וכו' וי"ל דודאי עשה דכבוד תורה עדיף וא"כ אעפ"י שאין ת"ח היה צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום קרא דקאמר שום וגו' שמהא חימתו עליך כי כבודו צל לו משום דמצות המקום כך הוא ואין יכול להפקיע מצות המקום אבל ת"ח תורתו דליה ויכול למחול היטב על כבודו דשלו היא כדלמרי' צמס' ע"ז (דף ע"ב). בתחלה נקראת על שמו של הקצ"ה ולבסוף נקראת על שמו שנאמר (ה) אס בתורת ה' חפצו וצמרתו יהגה יומם ולילה: **ינאי המלך עמוד על רגליך וכו'.** והא דלמרינן פרק שצעות העדות (דף ל). ושם שאל ראו להושיע שניהם מושיבין דאינו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב ואם כן לא היה המלך צריך לעמוד ונלמד שישב אותו

יב א מיי פ"ו מהלכות יבוס הלכה יא:
ב ג מיי שם הל' י [טוש"ע אה"ע ס' קעד סעי' א]:
כא ד ה מיי פ"ה מהל' כלי המקדש הל' ד (ופ"ו מהל' אצל הל' ו):
כב ו מיי פ"ד מהל' כלי המקדש הל' ט:
כג ז מיי פ"ג מהלכות אצל הלכה א:
כד ח מיי שם הל' ב:
כה ט מיי פ"ח מהל' אסורי צואה הל' ח סגן לאין קבו טוש"ע אה"ע ס' כב סעיף יד:
כו י מיי שם פ"ב הלכה יד סגן שם טוש"ע שם סעיף יג:
כז כ מיי פ"ג מהל' אצל הלכה א:
כח ל מיי שם הלכה ו ו פ"ה מהל' כלי המקדש הל' ד:
כט מ מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה ו פ"ג מהל' מלכים הל' ז:
ג (מיי פ"ו מהל' מקי ממון הלכה ו):

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו ונדרוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (י) והועד בבעליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויתבי א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו כך ולא לפנינו אתה עומד ואתה העולם אתה עומד שנאמר (ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו') אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך

נפנה

עין משפט
גד מצוה

לו א מיי פ"ו מהלכות ת"ע הלכה ו סמג עשין כ"ב טו"ע י"ד סי' רמב עמף ד:
לא ב מיי פ"ב מהל' מלכים הלכה ג:
לב ג מיי פ"ה מהלכות אישות הלכה יג
סמג עשין מה טו"ע א"ע סי' כח סעף 1:
לג ד מיי עס הלכה טו
טו"ע עס סע' די':

מוסף רש"י

שום תשים עליו מלך. **ישראל** הוזהר שטימו עליהם שימות הרבה, לומר שהם לא יתנו עליהם, הלך אל כבוד מלכו, שלפנין כינה הכבוד שימות הרבה (כתובות 17). והמקדש במלואו. **לאמר** התקיש צמחה שהלויין (קדושין 10) שמח לא מלוא שמיהם לו (כתובות 24). אינה מקודשת. אפילו יתנה צען (קדושין 70). דמטוס דמטעה שנוחה יתנה להולאה וכנסתה קיימה וכתנה לאו מדי יביב לה (כתובות 24). דקמה מעדה עפיון גמירין דביב מיי בשעת קדושין ומהו להולאה יתנה וכני הן סלה ומטות אחרים היא חייבת לו (קדושין 1).

רבינו חננאל

אין נושאין אלמנותו של מלך. ר' יהודה אומר מלך נושא אלמנותו של מלך כען דוד שאל למנותו של שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ונשי אדניך בחיך. תניא אמרו לו לר' יהודה נשים הראויות לו מבית המלך ומאן נינהו מירב ומיכל. שאול איך נשא דוד שתי אחיות א"ר יוסי מיכל לאחר מיתת מירב נשא. ר' יהושע בן קרחא אומר קידושי טעות היו לו במירב שנאמר ונתן את אשתו את מיכל. מיכל אשתו ולא מירב מאה ואסיקנא שאול כבוד מאה ערלות פלטימים לא חזו ולא מירי דודו כבר לכלבי ושוני שוו פרוטה. ור' יוסי האי תנה את אשתו את מיכל מאי עביד ליה. א"ל מקראות הללו מעורבבין הן שנאמר ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל המחולתי. והכתוב ושאלו נתן את מיכל בתו לפלטי בן ליש. אלא מקיש קדושי מיכל (מירב) למירב (מירב) לעדריאל לקדושי מיכל לפלטין מה קדושי מיכל לפלטי בכבירה אף קידושי מירב לעדריאל כעבירה ש"מ כי שאל בשיתיהן שלא כדון עשה ולעולם מיכל אחד מיתת מירב נשאה ר' יהושע בן קרחא אומר מירב ילדה לעדריאל ומיכל גידלתם ונקראו על שם מיכל ללמד שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאלו הוא ילדו. ר' תינאי אמר מהכא ילד בן לנעמי ילד ילדה ונעמי גידלה לפיכך נקרא על שמה. א"ר יותן כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו

הוא ילדו שנאמר אלה תולדות אהרן ומשה אהרן ילד ומשה לימד ונקראו על שמו. לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם יעקב פדה אברהם מצער גידול בנים. פלטי שמו למה נקרא שמו פלטיאל מה עשה נעץ חרב בינו לבינה ואמר העוסק בדבר הזה ידקר בחרב זו עד בחורים מלמד שהיו בחבורים. א"ר יוחנן תוקפו של בועז ענותנותו של יוסף שנאמר ויבא הביתה לעשות מלאכתו תנא שניהם לדבר אחד ותכוונו תוקפו של בועז ענותנותו של פלטי כתיב וילפת אמר רב נעשה בשרו כראשי

י"ט:

אותו שכנגדו וי"ל דדיני נפשות שאני ‏ⓘ
אזי נמי הכא הוי קבלת עדות וקבלת עדות כשעת גמר דין ובשעת גמר דין אמרינן פרק שזועת העדות (דף 1: וס) דצרי הכל דיינים בישיבה ובעלי דינין בעמידה ואס כן יש ליהרר כש"ד מושיצין שני בעלי דינין שלא יצבו בשעת קבלת העדות ולא בשעת גמר דין לשעת קבלת העדות כמו גמר דין חשוי: **מצודת שאני**. וכה"ג לא משני הש"ס גזי המלך שעצר לפני כלה כפרק האשה שנתארמלה (כתובות דף 10). דמשני פרשת דרכים הואי ואמאי לא משני מזהו שאני וי"ל דהתם אין המנוה כי אס כשציל כבוד החתן והכלה וכבוד מלך עדיף טפי מכבוד החתן וא"כ ליכא מנוה אכל הכא גזי יצוס מזהו איכא:

שפדאן מצער גידול בנים. פי' הקונטרס גידול י"ב שצטים ולא הירא חדא דלינוי זער אלא שמתה כדאמרינן (ברכות דף 30.) גזי עוצד אדום שזרכו ה' צנינים בשכר הארון שהיה צנימו ועוד לאצרכהם היו לו צנים מקטורה וזרין לומר זער של יוסף ואחיו וגלגול ירידת מלכיס:

[[]^{דרוש מלכיס]}

שנאמר ²תנה את אשתי את מיכל אשר ארסתי לי במאה ערלות פלשתים מאי תלמודא אמר רב פפא מיכל אשתי ולא מירב אשתי מאי קידושי טעות דכתיב ³והיה האינש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול וגו' אול קטילה אמר לו מלוה אית לך גבאי ⁴והמקדש במלוה אינה מקודשת אול יהבה לעדריאל דכתיב ⁴יהי בעת תת את מירב בת שאול לדוד וגו' א"ל אי בעית דאתן לך מיכל זיל אייתי לי מאה ערלות פלשתים אול אייתי ליה א"ל מלוה ופרוטה אית לך גבאי ⁶שאול סבר ⁶מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה ודוד סבר ⁶מלוה ופרוטה ידעתיה אפרוטה ואיבעית אימא דכולי עלמא

מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה שאול סבר לא חזו ולא מידי ודוד סבר חזו לכלבי ושוני ר' יוסי האי תנה את אשתי את מיכל מאי דריש ביה ר' יוסי למעמיה דתניא רבי יוסי היה דורש מקראות מעורבין ⁵כתיב ⁵ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את אדמוני ואת מפיבושת ואת חמשת בני מיכל אשר ילדה לעדריאל המחולתי וגו' וכי לעדריאל נתנה והלא לפלטי בן ליש נתנה דכתיב ⁶ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש וגו' אלא מקיש קידושי מירב לעדריאל לקידושי מיכל לפלטי מה קידושי מיכל לפלטי בעבירה אף קידושי מירב לעדריאל בעבירה ור' יהושע בן קרחא נמי הכתיב את חמשת בני מיכל בת שאול אמר לך רבי יהושע וכי מיכל והלא מירב ילדה ⁶מירב ילדה ומיכל גידלה לפיכך נקראו על שמה ⁶ללמדך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו: (חגיגא קרא יוחנן ואשתו אלעזר וגאולה ושמואל בלימודי סימן): רבי חנינא אומר מהכא ⁷ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי וכי נעמי ילדה והלא רות ילדה ורות ילדה ונעמי גידלה לפיכך נקרא על שמה רבי יוחנן אמר מהכא ⁸ואשתו ⁹היהודית ילדה את ירד אביגדור וגו' אלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח (לו) מרד מרד זה כלב ולמה נקרא שמו מרד ⁹שמרד בעצת מרגלים וכי בתיה ילדה והלא יוכבד ילדה אלא יוכבד ילדה ובתיה גידלה לפיכך נקרא על שמה רבי אלעזר אמר מהכא ⁹גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה וכי יוסף ילד והלא יעקב ילד אלא יעקב ילד ויוסף כילכל לפיכך נקראו על שמו אמר רבי שמואל בר נחמני א"ר יונתן ⁶כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו שנאמר ¹⁰ואלה תולדות אהרן ומשה וכתוב ואלה שמות בני אהרן לומר לך אהרן ילד ומשה לימד לפיכך נקראו על שמו ¹¹לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וכי היכן מצינו ביעקב שפדאו לאברהם אמר רב יהודה שפדאו מצער גידול בנים והיינו דכתיב ¹²לא עתה יבוש יעקב וגו' לא עתה יבוש יעקב מאביו ולא עתה פניו יחוורו מאבי אביו כתיב פלטי וכתוב ¹³פלטיאל אמר ר' יוחנן פלטי שמו ולמה נקרא שמו פלטיאל ¹⁴שפלטו אל מן העבירה מה עשה ¹²נעץ חרב בינו לבינה אמר כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב זה והכתיב ¹⁴וילך אתה אישה שנעשה לה כאישה והכתיב ¹⁴הלך ובכה על המצוה דאזיל מיניה עד בחורים שנעשו שניהם כבחורים שלא טעמו מעם ביאה אמר רבי יוחנן תוקפו של יוסף ענותנותו של בועז ענותנותו של בועז תוקפו של בועז ענותנותו של פלטי בן ליש תוקפו של יוסף ענותנותו של בועז דכתיב ¹⁵ויהי בחצי הלילה ויחרד האישה וילפת מאי וילפת אמר רב שנעשה בשרו כראשי לפתות

כהן גדול פרק שני סנהדרין

פנה. שמעון לימינו לידע אס יאמרו כמותו: **כצפו פניהם**. שהיו יראין ממנו: **בעל מחשבות**. הקב"ה: ¹**ולא חולצין לאשהו**. מפני שאסורה לינשא: חליצה גנאי היא לו לצא לצ"ד ומהא רוקפת לפניו וייצום גנאי הוא לו לקום על סם אחיוס): הא דרב אשי צפ' קמח

דקידושין (דף 33:): **הראויים לו**. המותרות לו אצל נשיו של שאול לא: **מלוה אים לך גצאי**. עושר גדול וקידושין אחרים לא קיבלתי: **צעם סם**. כשהגיע עת למתה לדוד נתנה לעדריאל: **מלוה ופרוטה**. מלוה עושר גדול שנתחייבתי לך כשציל גלית ופרוטה שוה כסף שקבלתי ממך כהללו ערלות פלשתים: **שאלו סבר**. דעמיה דמקדש לקדש במלוה דחשיבא הלכך לאו קידושי נינהו ואלו יהצה לפלטי בן ליש: **והוד סבר**. דעמיה אכפוטו משום הכי קרי לה אשמי: **האי סנה אס אשמי אס מיכל**. דמשמע זו אשמי ולא מירב אשמי: **מאי דריש ציה**. רבי יוסי דלא דריש ולא מירב אשמי: **לעעמיה**. דדריש ממקדש מעורבצ כלקמן מה מיכל אשמי אף מירב אשמי: **קדושי מיכל לפלטי**. פשיטא לן דצעצירה דהא כתיב אשמי מיכל וקיימא לן (קידושין דף 70.) דעמיה אפרוטה דנת קידושין היא: **ואשמו היהודים**. ככלז בן יפונה משתעי קרא. יהודית על סם ¹⁶שכפרה צע"ז ונתגיירה סכל הכופר צע"ז נקרא יהודי דכתיב (דניאל א) אחי גוצרין יהודאין וגו': **יוד אציגדור**. כולן שמותן של משה הן: **מרד**. כלז שמרד צנל מרגלים: **סולווס אהרן ומשה**. ומפרש צתריה צני אהרן ולא הוזכרו צני משה סס: **שפדאו מצער גידול צנים**. שהוטל עליו טורח השצטים שעל אצרכהם היה מוטל אותו טורח דכתיב (בראשית 30) והרציתי את זרעך והוא פלדו: **והא ספיז ספיז אישה**. אלמא צא עליה: **שנעשה לה כאישה**. שהיה מגדלה ומנצבה: **הלך וככה אחריה**. כקושיא קא נסיב לה: **עד צחוריס**. קרא קא דריש ואזיל: **סוקופו של יוסף ענותנותו של בועז**. דכר גדול של יוסף כדכר קל וקטן שצנעו. מוקף דכר גדול וחמור יש לו סס. ענוה דכר שאין לו סס שאלס עושה לפי תומו: **שנעשה צניו**. אכר: **כראשי לפתוס**. נתקשה ולאעפ"כ ככש יצרו ואף על פי שפנויה הימה ועמו צמיטה אכל יוסף אשת איש הימה ואינה עמו צמיטה:

[[]^{דרוש מלכיס]}

תורה אור השלם

- שום תשים עליו מלך
- אשר יבחרו יי אלהיו בו
- מקרב אחיו תשים עליו מלך לא תוכל לתת עליו איש ובני אדם לא תוכל לתת עליו דברים יו טו
- וישלח דוד מלאכים אל איש בישת בן שאול לאמר נתנה את אשתו מיכל אשר ארשתי לי במאה ערלות פלשתים:
- שמואל ב ג די
- ויאמר איש ישראל האיתם האיש העלה זהה פי לתרוף את ישראל עלה וזהה האיש אשר יבשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה הפשי בישראל:
- שמואל א ז כה
- ויהי בעת תת את מרב בת שאול לדוד ודיא נתנה לעדריאל המחולתי לאשה:
- שמואל א יח יט
- ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמני ואת מפבושת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחולתי:
- שמואל ב כא ח
- וישאל נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש אשר מגלים:
- שמואל א כה מד
- ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אבי ישי אבי דוד:
- רות ד יז
- ואשתו יהודיה ילדה את ירד אבי גידור ואת חבר אבי שובו ואת קותיאל אבי גזוז ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד:
- דברי הימים א ד יח
- גאלת בזרוע עמך בני ישראל ויוסף סלה:
- ההלים עד טו
- ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר יי את משה בבר סיני: במדבר ג א 11. ואלה שמות בני אהרן הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר: במדבר ג א 12. לכן כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורר: ישעיהו כט ב 13. וישלח איש בשת ויחקה מעם איש מעם פלטיאל בן ליש: שמואל ב טו 14. וילך אתה אישה ילדוך ובכה אתריה עד בחרים ויאמר אליו אבנך לך שוב וישוב: שמואל ב ג טו 15. ויהי בןחצי הלילה ויחרד האישה וילפת אשה שכבת מרגלקיה: רות ג א

כהן גדול פרק שני סנהדרין

פנה. שמעון לימינו לידע אס יאמרו כמותו: **כצפו פניהם**. שהיו יראין ממנו: **בעל מחשבות**. הקב"ה: ¹**ולא חולצין לאשהו**. מפני שאסורה לינשא: חליצה גנאי היא לו לצא לצ"ד ומהא רוקפת לפניו וייצום גנאי הוא לו לקום על סם אחיוס): הא דרב אשי צפ' קמח דקידושין (דף 33:): **הראויים לו**. המותרות לו אצל נשיו של שאול לא: **מלוה אים לך גצאי**. עושר גדול וקידושין אחרים לא קיבלתי: **צעם סם**. כשהגיע עת למתה לדוד נתנה לעדריאל: **מלוה ופרוטה**. מלוה עושר גדול שנתחייבתי לך כשציל גלית ופרוטה שוה כסף שקבלתי ממך כהללו ערלות פלשתים: **שאלו סבר**. דעמיה דמקדש לקדש במלוה דחשיבא הלכך לאו קידושי נינהו ואלו יהצה לפלטי בן ליש: **והוד סבר**. דעמיה אכפוטו משום הכי קרי לה אשמי: **האי סנה אס אשמי אס מיכל**. דמשמע זו אשמי ולא מירב אשמי: **מאי דריש ציה**. רבי יוסי דלא דריש ולא מירב אשמי: **לעעמיה**. דדריש ממקדש מעורבצ כלקמן מה מיכל אשמי אף מירב אשמי: **קדושי מיכל לפלטי**. פשיטא לן דצעצירה דהא כתיב אשמי מיכל וקיימא לן (קידושין דף 70.) דעמיה אפרוטה דנת קידושין היא: **ואשמו היהודים**. ככלז בן יפונה משתעי קרא. יהודית על סם ¹⁶שכפרה צע"ז ונתגיירה סכל הכופר צע"ז נקרא יהודי דכתיב (דניאל א) אחי גוצרין יהודאין וגו': **יוד אציגדור**. כולן שמותן של משה הן: **מרד**. כלז שמרד צנל מרגלים: **סולווס אהרן ומשה**. ומפרש צתריה צני אהרן ולא הוזכרו צני משה סס: **שפדאו מצער גידול צנים**. שהוטל עליו טורח השצטים שעל אצרכהם היה מוטל אותו טורח דכתיב (בראשית 30) והרציתי את זרעך והוא פלדו: **והא ספיז ספיז אישה**. אלמא צא עליה: **שנעשה לה כאישה**. שהיה מגדלה ומנצבה: **הלך וככה אחריה**. כקושיא קא נסיב לה: **עד צחוריס**. קרא קא דריש ואזיל: **סוקופו של יוסף ענותנותו של בועז**. דכר גדול של יוסף כדכר קל וקטן שצנעו. מוקף דכר גדול וחמור יש לו סס. ענוה דכר שאין לו סס שאלס עושה לפי תומו: **שנעשה צניו**. אכר: **כראשי לפתוס**. נתקשה ולאעפ"כ ככש יצרו ואף על פי שפנויה הימה ועמו צמיטה אכל יוסף אשת איש הימה ואינה עמו צמיטה:

[[]^{דרוש מלכיס]}

גליון הש"ס

גמ' שאול סבר מלוה ופרוטה. עין מנינה ד' ט"ז ע"א מוס' ד"ה יוסי: שם שפלטו אל. כעין זה לקמן דף לו ע"ב גבי שאלמלך וכן צ"ב דף קי ע"א גבי שמואל ויתמורה דף יג גבי עמילא ויירושלמי ספ"ה דטוה גבי אליהו בן צנ כרכל:

תורה אור השלם

שמואל ב ג די

- ויאמר איש ישראל האיתם האיש העלה זהה פי לתרוף את ישראל עלה וזהה האיש אשר יבשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה הפשי בישראל:
- שמואל א ז כה
- ויהי בעת תת את מרב בת שאול לדוד ודיא נתנה לעדריאל המחולתי לאשה:
- שמואל א יח יט
- ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמני ואת מפבושת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחולתי:
- שמואל ב כא ח
- וישאל נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש אשר מגלים:
- שמואל א כה מד
- ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אבי ישי אבי דוד:
- רות ד יז
- ואשתו יהודיה ילדה את ירד אבי גידור ואת חבר אבי שובו ואת קותיאל אבי גזוז ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד:
- דברי הימים א ד יח
- גאלת בזרוע עמך בני ישראל ויוסף סלה:
- ההלים עד טו
- ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר יי את משה בבר סיני: במדבר ג א 11. ואלה שמות בני אהרן הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר: במדבר ג א 12. לכן כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורר: ישעיהו כט ב 13. וישלח איש בשת ויחקה מעם איש מעם פלטיאל בן ליש: שמואל ב טו 14. וילך אתה אישה ילדוך ובכה אתריה עד בחרים ויאמר אליו אבנך לך שוב וישוב: שמואל ב ג טו 15. ויהי בןחצי הלילה ויחרד האישה וילפת אשה שכבת מרגלקיה: רות ג א

שמואל ב ג די

- ויאמר איש ישראל האיתם האיש העלה זהה פי לתרוף את ישראל עלה וזהה האיש אשר יבשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה הפשי בישראל:
- שמואל א ז כה
- ויהי בעת תת את מרב בת שאול לדוד ודיא נתנה לעדריאל המחולתי לאשה:
- שמואל א יח יט
- ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמני ואת מפבושת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחולתי:
- שמואל ב כא ח
- וישאל נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש אשר מגלים:
- שמואל א כה מד
- ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אבי ישי אבי דוד:
- רות ד יז
- ואשתו יהודיה ילדה את ירד אבי גידור ואת חבר אבי שובו ואת קותיאל אבי גזוז ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד:
- דברי הימים א ד יח
- גאלת בזרוע עמך בני ישראל ויוסף סלה:
- ההלים עד טו
- ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר יי את משה בבר סיני: במדבר ג א 11. ואלה שמות בני אהרן הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר: במדבר ג א 12. לכן כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורר: ישעיהו כט ב 13. וישלח איש בשת ויחקה מעם איש מעם פלטיאל בן ליש: שמואל ב טו 14. וילך אתה אישה ילדוך ובכה אתריה עד בחרים ויאמר אליו אבנך לך שוב וישוב: שמואל ב ג טו 15. ויהי בןחצי הלילה ויחרד האישה וילפת אשה שכבת מרגלקיה: רות ג א

מסורת הש"ס

6
ככותב פ"ו מהלכות ת"ע הלכה ו סמג עשין כ"ב טו"ע י"ד סי' רמב עמף ד:
לא ב מיי פ"ב מהל' מלכים הלכה ג:
לב ג מיי פ"ה מהלכות אישות הלכה יג
סמג עשין מה טו"ע א"ע סי' כח סעף 1:
לג ד מיי עס הלכה טו
טו"ע עס סע' די':

גליון הש"ס

גמ' שאול סבר מלוה ופרוטה. עין מנינה ד' ט"ז ע"א מוס' ד"ה יוסי: שם שפלטו אל. כעין זה לקמן דף לו ע"ב גבי שאלמלך וכן צ"ב דף קי ע"א גבי שמואל ויתמורה דף יג גבי עמילא ויירושלמי ספ"ה דטוה גבי אליהו בן צנ כרכל:

תורה אור השלם

שום תשים עליו מלך. **ישראל** הוזהר שטימו עליהם שימות הרבה, לומר שהם לא יתנו עליהם, הלך אל כבוד מלכו, שלפנין כינה הכבוד שימות הרבה (כתובות 17). והמקדש במלואו. **לאמר** התקיש צמחה שהלויין (קדושין 10) שמח לא מלוא שמיהם לו (כתובות 24). אינה מקודשת. אפילו יתנה צען (קדושין 70). דמטוס דמטעה שנוחה יתנה להולאה וכנסתה קיימה וכתנה לאו מדי יביב לה (כתובות 24). דקמה מעדה עפיון גמירין דביב מיי בשעת קדושין ומהו להולאה יתנה וכני הן סלה ומטות אחרים היא חייבת לו (קדושין 1).

שנאמר ²תנה את אשתי את מיכל אשר ארסתי לי במאה ערלות פלשתים מאי תלמודא אמר רב פפא מיכל אשתי ולא מירב אשתי מאי קידושי טעות דכתיב ³והיה האינש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול וגו' אול קטילה אמר לו מלוה אית לך גבאי ⁴והמקדש במלוה אינה מקודשת אול יהבה לעדריאל דכתיב ⁴יהי בעת תת את מירב בת שאול לדוד וגו' א"ל אי בעית דאתן לך מיכל זיל אייתי לי מאה ערלות פלשתים אול אייתי ליה א"ל מלוה ופרוטה אית לך גבאי ⁶שאול סבר ⁶מלוה ופרוטה ידעתיה אפרוטה ואיבעית אימא דכולי עלמא מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה שאול סבר לא חזו ולא מידי ודוד סבר חזו לכלבי ושוני ר' יוסי האי תנה את אשתי את מיכל מאי דריש ביה ר' יוסי למעמיה דתניא רבי יוסי היה דורש מקראות מעורבין ⁵כתיב ⁵ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את אדמוני ואת מפיבושת ואת חמשת בני מיכל אשר ילדה לעדריאל המחולתי וגו' וכי לעדריאל נתנה והלא לפלטי בן ליש נתנה דכתיב ⁶ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש וגו' אלא מקיש קידושי מירב לעדריאל לקידושי מיכל לפלטי מה קידושי מיכל לפלטי בעבירה אף קידושי מירב לעדריאל בעבירה ור' יהושע בן קרחא נמי הכתיב את חמשת בני מיכל בת שאול אמר לך רבי יהושע וכי מיכל והלא מירב ילדה ⁶מירב ילדה ומיכל גידלה לפיכך נקראו על שמה ⁶ללמדך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו: (חגיגא קרא יוחנן ואשתו אלעזר וגאולה ושמואל בלימודי סימן): רבי חנינא אומר מהכא ⁷ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי וכי נעמי ילדה והלא רות ילדה ורות ילדה ונעמי גידלה לפיכך נקרא על שמה רבי יוחנן אמר מהכא ⁸ואשתו ⁹היהודית ילדה את ירד אביגדור וגו' אלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח (לו) מרד מרד זה כלב ולמה נקרא שמו מרד ⁹שמרד בעצת מרגלים וכי בתיה ילדה והלא יוכבד ילדה אלא יוכבד ילדה ובתיה גידלה לפיכך נקרא על שמה רבי אלעזר אמר מהכא ⁹גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה וכי יוסף ילד והלא יעקב ילד אלא יעקב ילד ויוסף כילכל לפיכך נקראו על שמו אמר רבי שמואל בר נחמני א"ר יונתן ⁶כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו שנאמר ¹⁰ואלה תולדות אהרן ומשה וכתוב ואלה שמות בני אהרן לומר לך אהרן ילד ומשה לימד לפיכך נקראו על שמו ¹¹לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וכי היכן מצינו ביעקב שפדאו לאברהם אמר רב יהודה שפדאו מצער גידול בנים והיינו דכתיב ¹²לא עתה יבוש יעקב וגו' לא עתה יבוש יעקב מאביו ולא עתה פניו יחוורו מאבי אביו כתיב פלטי וכתוב ¹³פלטיאל אמר ר' יוחנן פלטי שמו ולמה נקרא שמו פלטיאל ¹⁴שפלטו אל מן העבירה מה עשה ¹²נעץ חרב בינו לבינה אמר כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב זה והכתיב ¹⁴וילך אתה אישה שנעשה לה כאישה והכתיב ¹⁴הלך ובכה על המצוה דאזיל מיניה עד בחורים שנעשו שניהם כבחורים שלא טעמו מעם ביאה אמר רבי יוחנן תוקפו של יוסף ענותנותו של בועז ענותנותו של בועז תוקפו של בועז ענותנותו של פלטי בן ליש תוקפו של יוסף ענותנותו של בועז דכתיב ¹⁵ויהי בחצי הלילה ויחרד האישה וילפת מאי וילפת אמר רב שנעשה בשרו כראשי לפתות

